

نقش و اهمیت مسکن بر شکل محله های شهری

سعید صادقی حسن آباد^{۱*}، جواد شریف نژاد^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد ارومیه، (saeedsadegi۳۳۳@gmail.com)

۲- استاد یارگروه معماری، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد ارومیه، (Jshn-1@hotmail.com)

چکیده

مسکن نیاز اساسی انسان است. این نیاز به علت تمایزهایی که با دیگر نیازهای انسان دارد، جایگاهی خاص در اقتصاد، سیاست، فرهنگ و جامعه دارد، چرا که تغییر در هر بخش فوق می تواند بر این بخش آثار زیادی داشته باشد. این نیاز اولیه و اساسی (مسکن) در شهر یزد از گوناگونی فراوان برخوردار بوده است. این تنوع، معلول عوامل اقتصادی، اجتماعی، معیشتی، شغلی، مذهبی، هنری، موقعیت جغرافیایی، تاریخ، فرهنگ و جامعه این شهر بوده است. بنابراین، در شکل خانه، محل زندگی به مفهوم کامل آن تجلی یافته است. بدین ترتیب سکونت، اشتغال، فراغت و اوج روابط خویشاوندی در مجموعه های فامیلی در قالب اجتماعات کوچک به نام خانه ظهور یافته بودند. امروزه مسکن مفهوم خاص محل سکونت را دارد. پژوهش حاضر چنین پویایی را ردیابی می کند، در واقع هدف بررسی الگوی سکونت در شهر یزد است. در این پژوهش مجموعه های فامیلی و سنتی و مجموعه های آپارتمانی در شهر یزد به لحاظ ابعاد کالبدی و اجتماعی مقایسه شده اند و بر این اساس سعی در برجسته نمودن تفاوت های ماهوی خانه و مسکن است. روش این پژوهش تاریخی، توصیفی و میدانی است. ابزار جمع آوری اطلاعات در راستای دستیابی به هدف، اسناد مربوط به گونه شناسی مسکن در شهر یزد از گذشته تا کنون است. در این پژوهش گونه هایی از پلان خانه های قدیمی و مجموعه های فامیلی بررسی و ابعاد اجتماعی و فرهنگی آنها تجزیه و تحلیل شده است. نتایج نشان دهنده آن است که مسکن امروزی حاصل کاهش تدریجی هویت و عملکرد خانه های سنتی است که نتوانسته است برای عناصر کالبدی آن جایگزینی بیابد و الگویی عاریتی و تک عملکردی برای سکونت و به عبارتی خوابگاه شده است .

واژه های کلیدی: مسکن، رابطه مسکن با محله، شهر